

JÄSENSEURAKUNNAN TAI –YHDISTYKSEN EROTTAMINEN SUOMEN HELLUNTAI-KIRKOSSA JA VAPAA-AJATTELIJAIN LIITOSSA (8.9.2008)

Suomen Helluntaikirkko (Pingstkyrkan i Finland) –niminen uskonnollinen yhdyskunta perustettiin tammikuussa 2002. Tätä aiemmin kaikki helluntaiseurakunnat olivat aatteellisia yhdistyksiä. Tällä hetkellä Suomessa on n. 250 helluntaiseurakuntaa ja niissä n. 47 000 rekisteröitynyttä jäsentä. Suomen Helluntaikirkkoon (SHK) on toistaiseksi liittynyt kolmisenkymmentä seurakuntaa, joissa oli 31.12.2007 yhteensä 3 251 jäsentä. Prosessi jatkuu. SHK:sta tulee aikanaan valtiokirkkojen jälkeen Suomen suurin uskonnollinen yhdyskunta. Helluntaliike on kasvava liike.

Vapaa-ajattelijain liitto ry (VAL) perustettiin 21.11.1937 nimellä Suomen Siviilirekisteriyhdistysten Keskusliitto ry. Liittoon kuuluu 27 jäsenyhdistystä. Näissä on tuoreimman tilaston mukaan 1 438 jäsenmaksunsa maksanutta jäsentä. Jäsenmäärä polkee paikallaan. Vapaa-ajattelijaliike on epäonnistunut hyödyntämään yleistä yhteiskunnan maallistumiskehitystä.

Tässä kirjoituksessa vertaillaan SHK:n yhdyskuntajärjestyksen ja VAL:n sääntöjen valossa kuinka jäsen seurakunta- tai jäsenyhdistys erotetaan yhdyskunnasta ja vastaavasti liitosta.

Jäsenseurakunnan erottaminen Suomen Helluntaikirkosta

Erottamisesta säädetään yhdyskuntajärjestyksen 3. luvun 18 §:n toisessa momentissa. Seurakunta voidaan erottaa yhdyskunnasta, jos

”seurakunta julistuksessaan tai toiminnassaan olennaisesti poikkeaa yhdyskunnassa vallitsevista toimintaperiaatteista tai toiminnallaan vahingoittaa yhdyskuntaa. Erottamisesta päättää yhdyskunnan kokous. Erottamispäätökseen vaaditaan $\frac{3}{4}$:n enemmistö annetuista äänistä. Erotetulla seurakunnalla on oikeus saattaa erottamis päätös yhdyskunnan kokouksen uudelleen käsiteltäväksi (oikaisuvaatimus) ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle kolmen (3) kuukauden kuluessa erottamis päätöksen tiedoksi saannista.”

Jäsenyhdistyksen erottaminen Vapaa-ajattelijain liitosta

Erottamisesta säädetään sääntöjen 5 §:ssä. Jäsenyhdistys voidaan erottaa liitosta, jos se

1. ei täytä näissä säännöissä määrättyjä velvollisuuksia,
2. toimii liiton tarkoitusta vastaan,
3. menettelyllään liitossa tai sen ulkopuolella vakavasti vaikeuttaa liiton toimintaa.

Jäsenyhdistystä edellä mainituista syistä erotettaessa sille on yhdistyslain mukaisesti annettava tilaisuus selityksen antamiseen, ja erottamisen syy on mainittava päätöksessä.

Jos jäsenyhdistys ei ole maksanut liitolle liittomaksuaan kolmena peräkkäisenä vuotena, liittohallitus voi katsoa yhdistyksen eronneeksi liitosta.

Erotetulla jäsenyhdistyksellä on oikeus pyytää päätöksestä muutosta liittovaltuustolta. Muutospyyntö on toimitettava kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä, kun jäsenyhdistys on saanut tiedon tehdystä päätöksestä ja liittovaltuuston on käsiteltävä asia kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa.

Eronnut tai erotettu jäsenyhdistys menettää kaikki oikeutensa liitossa. Yhdistys ei saa takaisin liitolle suorittamiaan maksuja eikä sillä ole oikeutta liiton rahastoihin eikä muuhun omaisuuteen. Liitto ei vastaa eronneen tai erotetun yhdistyksen veloista ja velvoitteista.”

Vertailu

Ensinnäkin VAL:sta erottamisen peruste 1. on paljon yksityiskohtaisempi kuin SHK:sta erottamisen perusteet. Toiseksi kohdassa 3. erottamisperusteena on liiton toiminnan ”vakava vaikeuttaminen”, kun SHK:ssa edellytetään vielä yhdyskunnan ”vahingoittamista”. Yhdistyslain 14 §:n 2) kohdan mukaan jäsenen erottamisperusteena on yhdistyksen huomattava vahingoittaminen. VAL on halunnut

alentaa erottamiskynnystä mainitun pykälän ensimmäisen momentin mukaisesti, jossa sallitaan jäsenen erottaminen ”säännöissä mainitulla erottamisperusteella”.

Mitä jäsenmaksuihin tulee, VAL:ssa liittohallitus voi katsoa yhdistyksen eronneeksi liitosta, mikäli liittomaksuja ei ole maksettu liitolle kolmena peräkkäisenä vuotena. Tällöin erottaminen ei ole edes tarpeen. Eronneeksi katsotulla yhdistyksellä ei myöskään ole oikeutta tehdä muutospyyntöä liittovaltuustolle. Lopullinen päätösvalta tässä tapauksessa on hallituksen enemmistöllä, joka muodostuu jo viidestä hallituksen jäsenestä. Tällaista maksuihin liittyvää erottamisperustetta ei SHK:ssa synny. Yhdyskuntajärjestyksen 22 § määrää: ”Yhdyskunnan jäsenet eivät ole velvollisia suorittamaan jäsenmaksuja yhdyskunnalle tai seurakunnalle.”

Erottamisesta päättää VAL:ssa liittohallitus, SHK:ssa aina yhdyskunnan kokous. Erottamiskynnys on VAL:ssa alhainen. Viisi hallituksen jäsentä voi päättää jäsenyhdistyksen erottamisesta, jos kaikki jäsenet (tai heidän varajäsenensä) ovat läsnä, muutoin pienempikin määrä. SHK:n yhdyskunnan kokouksessa seurakunnan erottamisesta on nytkin päättämässä ainakin n. 30 kokousedustajaa. Kokousedustajien määrä vielä kasvaa sitä mukaa kuin yhdyskuntaan liittyy uusia seurakuntia ja/tai jäsenseurakuntien jäsenmäärät kasvavat.

Merkittävä seikka on myös se, että SHK:ssa yhdyskunnan hallituksen jäsen ei voi olla yhdyskunnan kokouksessa tekemässä seurakunnan erottamispäätöstä. Yhdyskuntajärjestyksen 5 § nimittäin kieltää yhdyskunnan hallituksen jäsentä toimimasta seurakunnan edustajana yhdyskunnan vuosikokouksessa. (VAL:ssa liittohallituksen tai liittovaltuuston jäseniä ei ole estetty toimimasta liittokokousedustajina, mutta erottamisasioita ei siis ratkaista siellä.)

SHK:ssa seurakunnan erottamista on vaikeutettu määräenemmistösäännöksellä: vaadittu enemmistö on $\frac{3}{4}$ annetuista äänistä. VAL:ssa erottamispäätös tehdään hallituksessa yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä. Mikäli erotettu yhdistys pyytää asiaan muutosta liittovaltuustolta, sielläkin erottamispäätös tehdään yksinkertaisella enemmistöpäätöksellä. Siihen riittää aina kuusi ääntä.

SHK:ssa erotettu seurakunta voi tehdä asiassa oikaisuvaatimuksen kolmen kuukauden kuluessa. Tätä vastaava muutospyyntö on VAL:ssa tehtävä kuukautta lyhyemmässä ajassa, 60 päivän kuluessa.

SHK:ssa oikaisuvaatimuksen käsittelee taas yhdyskunnan kokous. Kokousedustajat voivat vaihtua verrattuna siihen yhdyskunnan kokoukseen, joka alun perin erottamispäätöksen teki. VAL:ssa muutospyyntöä ei osoiteta yhdyskunnan kokousta vastaavalle liittokokoukselle vaan liittokokouksessa valitulle toimielimelle, liittovaltuustolle.

Johtopäätös

Vajaa-ajattelijat ylvästelevät usein sillä, että he pyrkivät taistelemaan auktoriteettiä vastaan ja kannattavat humanistista, suvaitsevaa etiikkaa (esim. VAL:n Kulttuuriohjelma). Tässä jutussa on tarkasteltu jäsenyhdistyksen erottamista ja verrattu sitä SHK:n jäsenseurakunnan erottamista koskeviin sääntömääräyksiin. Johtopäätös on selvä:

Vapaa-ajattelijain liitto on selvästi ja kaikin säännöissä mainittujen aspektien valossa autoritaariseksi yhteisö kuin Suomen Helluntaikirkko.

Kimmo Sundström